

ZANTEN.

---

a) Gentsche Straatroepen.

Een paar jaren geleden publiceerde Prof. H. Logeman een belangwekkende studie over " Oude en Nieuwe Straatroepen „ in Dietsche Warande en Belfort (Maart 1927). In deze studie, waarin een aantal Gentsche straatroepen worden besproken, wordt herinnerd aan de belangrijke verzameling van speciaal Gentsche straatroepen in een lied van 1752, indertijd door Snellaert uitgegeven als n^r 125 in de 2^e uitgave van zijn " Oude en Nieuwe Liedjes „ (1864, de 1^e uitgave is van 1852). Prof. Paul Bergmans heeft in 1897 dit lied, in den tijd van Snellaert van een begeleiding voor piano voorzien door L. Hemelsoet, opnieuw getoonzet en bij den Gentschen muziekhandelaar Beyer uitgegeven onder den naam : " De Roep van de Strate „.

We bezitten echter nog meer uit de 18^e eeuw op het gebied van straatroepen, namelijk een kinderprent met een aantal Gentsche straatroepen, waarvan het houtblok met nog andere houtsneden, afkomstig van de Gentsche drukkersfirma Van der Haeghen, bewaard wordt in het Oudheidkundig Museum van de Biloke te Gent.

Een afdruk ervan maakt deel uit van de collectie van ons Folklore-museum en werd van af onze eerste tentoonstelling van 1927 uitgesteld.

Onder de Gentsche straatroepen, door Prof. Logeman medegedeeld, zijn er twee van glas- en aardewerk-reparateurs, die te Gent een dertig en meer jaren geleden een zekere locale beroemdheid genoten : " Tita boetik „ en " Mik mak mêk „.

Tita boetik heb ik niet gekend, maar de Heer Pol. Buss, de bekende Gentsche apotheker, thans overleden, heeft Prof. Logeman ingelicht : " De venter droeg de zeer kenschetsende naam van " Lieve postuurkensmaker „, de straatjeugd noemde hem waarschijnlijk in verband met zijn eigenaardige roep en tot zekere hoogte in imitatie daarvan : " tita boetik „. Zijn kreet was als volgt :

“ dakmak-apapasteur, akte makte hoebe, daknika doekni „.

De uitlegging zou zijn ;

“ dat ik maak alle posturen, akte makte hebben, dat ik niet kan doe ik niet „.

“ Akte makte hebben „ bleef voor Prof. Logeman “ mysterieus „. Zou het echter niet beteekenen : “ dat ik maak alle posturen, *dat ge te maken hebt*, dat ik niet kan doe ik niet „ ?

“ Mik mak mék „ heb ik niet beter gekend dan “ Tita boetik „, want als kleine jongen beving mij een heilige schrik als zijn “ mik mak mék „ in onze straat weerklonk. Ik heb mij den Gentschen “ pottekarielapper „ nooit anders als een “ boeman „ voorgesteld. Prof. Logeman, die zich voor zijn mysterieuse roep interesseerde, heeft nooit iets anders op kunnen vatten dan iets als :

“ mik mak maeke „

Virginie Loveling, die veel voelde voor folklore, vroeg hem eens, vertelt Prof. Logeman, wat hij eigenlijk riep. Maar “ mik mak mék „ ging daar niet op in en antwoordde als zij hem “ azu „ hoorde roepen dan wist zij wie 't was en dat moest genoeg zijn !

“ Mikmak „ veronderstelt Prof. Logeman zal wel “ kleinigheden, dingen van weinig waarde „ beteekend hebben en hij vraagt zich af of er een van zijn lezers soms gelukkiger is geweest in het opvangen en verklaren van den roep van den Gentschen “ potafer „ ?

Toevallig sprak ons Gentsch medelid en medewerker aan “ Oostvlaamsche Zanten „ Emiel Andelhof mij over Gentsche “ geroepen „ uit zijn jongen tijd. En zie hier zijn aanteekening over “ Miek mak mék „ :

Miek mak mak mie mek

Ik maak aardewerk.

Miek ap en miek mak

Ik lap en ik maak.

Etlie et atiek

Het nieuw en 't antiek.

Et tiena tlo niet

En bijna voor niet.

Bij deze gelegenheid deelde hij mij nog de volgende Gentsche straatroepen mede :

1) " Vodden, beenen, liggen ! ! „

" Dit was het geroep van een voddenraper — een helden tenor — hij zong zijn geroep en drukte op de silbe " lig „ zoodanig dat men hem eene lange straat ver hooren kon, wààr zijn stem weergalmde. Een groote stalen haak verving zijn afwezige rechterhand „.

2) " Stoofhât, stoofhât, schuun stoofhât „.

Het volgende tergrijmpje werd hierbij door de jeugd gezongen :

" Stoofhout, 'nen emmer voor 'nen kluit (0.10 fr.)
Baas, uwen emmer loopt zoo uit,
En had ik het u niet gezeid,
'k Was weeral stoofhout kwijt ! „

Paul DE KEYSER.

---

b) Gentsche Kinderspelen en -deuntjes.

1. — Men neme voor het volgend liedje in aanmerking :

De vingers van de linkerhand zijn in verbeelding genummerd als volgt : n^r 1 is de kleine vinger ; n^r 2 is de ringvinger ; n^r 3 is de middenvinger ; n^r 4 is de wijsvinger en n^r 5 is de duim. Nu wordt volgend liedje gezongen, terwijl de wijsvinger der rechterhand bij het uitspreken van ieder genummerde lettergreep op den door hetzelfde nummer aangeduiden vinger van het kind slaat.

Men begint aan den kleinen vinger.

1 2 3 4 5 4 3 2

Op mijn hoofd staat een bonnetje

1 2 3 4 5 4 3

en daarop een hanepluim

2 1 2 3 4 5 4

pluim, pluim, pluim, een hanepluim

3 2 1 2 3 4 5 4 3 2 1

Hier is mijne vinger en dààr is mijne duim.

2. — “ *De Blauwe Ketel* „ werd meest door meisjes gespeeld. Het kind, dat den ketel in moest, zat op zijn hukje (of op een bankje) in 't midden der maatjes met het kleed of een doek boven het hoofd, door hen samengehouden. Een ander kind, de zangster, ging op stap rond, zingend :

*Wie zit hier in den blauwen ketel
Die kan naaien, die kan stoppen,
Die kan al mijn oordjes lossen,
Los, los, laat maar eenen poot los !*

Bij dit laatste woord gaf de zangster een lichten slag op den arm van het kind tegenover hetwelk zij stilhield, en het maatje loste dan de hand. Dit was een teeken van vrijstelling. De zangster herbegon. Aldus viel maatje voor maatje van de groep af, en dit welk het laatst “ aanbleef „ moest op zijn beurt “ *den ketel* „ verbeelden. De voormalige “ *ketel* „ mocht dan op zijne of hare beurt de zanger(st)er zijn. Het ware heden moeilijk dit spelletje nog uit te voeren, gelet op de nieuwe kleederdracht.

3. — Een tweede manier van spelen was :

De diepe Toren (!)

Men zong : *Wie zit in mijnen diepen toren,
Die kan minnen
Die kan spinnen,
Die kan al mijn oordjes winnen
Los, los, laat maar eenen poot los !*

Zelfde spel als voor “ *De Blauwe Ketel* „ tot op het oogenblik, waarop al de maatjes de hand gelost hadden. Dan greep de zangster het samengehouden kleedje boven het hoofd van het kind vast. De “ *diepe toren* „ stak de hand boven het hoofd, zoodat dit door het kleedje te voorschijn kwam. De zangster riep : *Wel, wel, komt zien, 't is een stukken boter*. De maatjes kwamen zien, gebaarden een proefbeetje te nemen en riepen : *'t Is geen boter, maar wel eene tooverheks !* De “ *diepe toren* „ sprong op en trachtte een der maatjes gevangen te nemen, die op zijne of hare beurt “ *de diepe toren* „ was. De gewezen “ *diepe toren* „ nam de plaats der zangster in en het spel herbegon.